

BIBLIOTEKA
KSIĘŻY MISJONARZY
CZYTELNIA TEOLOGICZNA

Sygn. 11/11

NASZA PRZESZŁOŚĆ

Studia z dziejów Kościoła
i kultury katolickiej w Polsce

BIBLIOTHEKA

Congr. Miss.

Dom. Stradomienia

Signat. C2.1002.06

Nr invent. _____

NASZA
PRZESZŁOŚĆ

WYDZIAŁ HISTORII I GEOGRAFII
KATEDRA HISTORII

T O M I

563/58/5

300 000

NASZA PRZESZŁOŚĆ

STUDIA Z DZIEJÓW KOŚCIOŁA
I KULTURY KATOLICKIEJ W POLSCE

K R A K Ó W 1 9 4 6

NASZA PRZESZŁOŚĆ

Studia z dziejów Kościoła
i kultury katolickiej w Polsce

Redaktor: Ks. Alfons Schletz C. M.

I

Kraków 1946

Wydawnictwo
Instytutu Teologicznego Księży Misjonarzy
Adres Redakcji: Kraków — Stradom 4

Drukarnia »Powściągliwość i Praca« w Krakowie M-12797

OD REDAKCJI

Wydawnictwo „*Nasza Przeszłość*” będzie zawierало studia z dziejów Kościoła i kultury katolickiej w Polsce.

Rozpoczynając akcję gromadzenia i ogłaszania odnośnych materiałów historycznych, uświadamiamy sobie jasno, że nie sam tylko opis dziejowych faktów i nie samo tylko krytyczne ich naświetlenie jest naszym celem. Praca owa, najbardziej nawet żmudna i sumienna, spełni jedynie w części zamierzenia istotne. Pragniemy sięgnąć od oderwanych wydarzeń i poszczególnych problematów, ku ich żywej, twórczej syntezie, wykrywając w ten sposób znamiona charakterystyczne i niezmiennicze kultury polskiej. Wynik tych badań indukcyjnych będzie zapewne powtórzeniem i umocnieniem tego, co o duchu Polski rzecz musi każdy sumienny historyk: że duch ten natchniony, męczeński, zawsze wierzący, i miłujący, i ufny — nieodrywalnie związany jest z Krzyżem, z Kościołem katolickim. Powtóre, drogą idąc przeciwną, radzi będziemy wykazywać i dowieść dedukcyjnie, że wszystkie wielkie i szlachetne idee, jakie tylko Bóg wszczepił w ludzkość, żyją w narodzie polskim, związane organicznie z obyczajem i z temperamentem Polaka. Żadna z wielkich dróg ludzkiego ducha nie leży poza kręgiem tej konsekwencji dziejowej i tej odpowiedzialności, jaka wynika z wiczi i z faktu polskiego posłannictwa

wśród narodów innych. Ów ogólnoczułowiec, uniwersalny charakter twórczości naszej jest jak gdyby przeświecaniem krzyża poprzez ziemską historię myśli polskiej i polskiego słowa.

Wszystko zatem, co tylko ma związek z historią kultury katolickiej w Polsce, stanie się przedmiotem zainteresowań naszych i badań. Będziemy zamieszczać rozprawy z dziedziny historii Kościoła w Polsce, historii zakonów, historii teologii, dziejów pracy misyjnej w kraju naszym i za granicą; rozprawy ogólniejszej natury, teologiczne i filozoficzne, historyczno-prawne, społeczne związane z kulturą polską, znajdą również miejsce na łamach naszego wydawnictwa.

Sądzimy, że urzeczywistnienie celów tak zakreślonych — choćby cząstkowe tylko i powolne — wypełni przecież poważną lukę w naszym dziejopisarstwie nowoczesnym. Jest jednak idea jeszcze inna, która nam przyświeca. Pragniemy mianowicie przyczynić się w miarę sił naszych do akcji gromadzenia i przygotowywania materiałów naukowych przed świętem ze wszelkich miar uroczystym, jakim będzie tysiąclecie chrztu Polski.

Kraków, 8 września 1946 r.

Kazimierz Hortleb

„DLA POMNOŻENIA CHWAŁY BOŻEJ”

Jagiellove i Jadwigi fundacje i darowizny na rzecz Kościoła w Koronie i Litwie

Uwagi niniejsze są ustępem z większego opracowania p. t. „Jagiellonowie w dziejach kultury narodowej”. W kolejnym omówieniu mają zobrazować zasługi i działalność dynastii w tej niezwykle ważnej dziedzinie kościelno-państwowej.

W obecnym rozdziale ograniczamy się do czasokresu rządów Jagiellowych oraz niestety krótkotrwałych poczynań Jadwigi. Nie chodzi nam bynajmniej o zupełne wyczerpanie tematu, który nadal winien pociągać badaczy tej epoki. Raczej o wydobywanie przejawów najbardziej charakterystycznych, które rzucają nieskażony i jasny snop światła na obie dziejowe postaci. Są niejako realnym wykładnikiem oceny, jaką w odrębnym rozdziale zastosowaliśmy do obojga królestwa. Jakkolwiek poczucie religijne założyciela dynastii, neofity z przeważającymi cechami człowieka wschodu, a niemal kontrastu zupełnego wysoko postawionej dziedziczki kultury andegaweńskiej — z odmiennych płynęły źródła, na innych formowały się założeniach i podstawach — w ich realizowaniu zgodnymi podążały szlakami. W tym ich zasługa i wielkość. Najlepszym cytatem i stwierdzeniem takiego właśnie ujęcia tego nader ciekawego zagadnienia kulturalnego — niechaj pozostaną poniżej podane fakty i cyfry w formę skromnej opowieści ubrane.

* * *